

ÚSPĚŠNÁ LÉČBA REZISTENTNÍHO PSYCHOTIKA

MUDr. Eva Bočková

Centrum duševního zdraví INEL FANTE, Plzeň

Pan D s diagnózou dezorganizované paranoidní schizofrenie byl od propuknutí choroby před 25 lety opakovaně neúspěšně léčen vysokými dávkami neuroleptik, posledních 10 let prakticky bez remise, choroba vyúsťuje do defektu.

Po nasazení atypického antipsychotika quetiapinu (Seroquel) v roce 1997 dochází postupně k vymizení produktivní symptomatologie, zklidnění pacienta, bez sociálně obtížného chování, přetrvává jen lehký defekt.

Osobní anamnéza

Pacient D je muž, 44 let, svobodný, invalidní důchodce.

Těhotenství, porod, raný psychomotorický vývoj v normě, vážněji nestonal, bez operace, úrazu.

Má základní vzdělání, vyučil se prodavačem. Ve škole neměl problémy, učil se průměrně, byl spíše samotářský, ale vždy měl jednoho až dva kamarády. Po vyučení krátce pracoval v oboru, ale po první atace nemoci mu byl přiznan invalidní důchod. Od té doby nikdy nepracoval.

Je svobodný, v mládí měl jednu partnerku. Chodili spolu asi půl roku, ale když onemocněl, partnerka známost ukončila. Od té doby žije sám.

Trestán nebyl, alkohol nepožívá, nekouří, černou kávu pije jednou denně, návykové látky nikdy nezkoušel.

Základní vojenskou službu neabsolvoval z důvodu nemoci.

Rodinná anamnéza

Oba rodiče mají základní vzdělání, vážněji nestonali. Nyšní jsou ve starobním důchodu. Rodinné zázemí je vyrovnané, klidné. V rodině se nachází hereditární zátěž ze strany matky – sestra matky se léčila pro schizofrenii, již nežije. Má jednoho bratra, 32 let, který se také léčí pro schizofrenii. V současné době žije bratr doma, rodiče se o něho starají, ale pacienta již odmítají přijmout do rodiny, protože jsou staří a dva nemocné syny by nezvládli. Podle pacienta byl vždy bratr preferován, ale přiznává, že i když byl nemocný, nebyl nikdy vůči rodičům agresivní, byl podrobný, klidný, tichý.

Psychiatrická anamnéza

V péči psychiatrie je pacient od roku 1975 pro diagnózu schizofrenie. Již po první atace byl invalidizován. Následovala řada hospitalizací v psychiatrické léčebně (PL) Kosmonosy a psychiatrickém oddělení České Budějovice. První hospitalizace proběhla v PL Dobřany od prosince 1986 do prosince 1987 s diagnózou schizofrenie. Pacient byl propuštěn rodičům. Tehdy bylo dosaženo jen částečné sociální remise při medikaci Perfenazinem a Plegomazinem ve středních dávkách. Druhá hospitalizace od července 1990, která trvá prakticky dosud, byla několikrát přerušena dvou až třítydenními propustkami u rodičů. Od ledna 1995 již pacient na propustky nejezdí. Občas mívá návštěvy rodičů, kteří ale odmítají, s ohledem na svůj věk a péči o druhého syna, si pacienta vzít i na krátkou dovolenku.

Průběh choroby byl nepříznivý. I přes vysoké dávky neuroleptik se opakovaly stavy psychomotorického nekli-

du, výrazná paranoidita, extrapoteční bludy, sluchové i zrakové halucinace, taktilní halucinace, často logorhea až pseudoinkoherence, dlouhodobě autismus, desorganizované myšlení. Průběh choroby od roku 1990 je prakticky bez remise, choroba vyúsťuje postupně do defektu.

Psychiatrické vyšetření

V popředí je výrazná paranoidní bludná produkce, sluchové a zrakové halucinace, myšlení stereotypní s neobvyklým obsahem, výrazné poruchy abstraktního myšlení, autismus, porucha sociálních kontaktů, oploštělá afektivita i emotivita, mírná tenze, tendence k impulzivnímu jednání. Pozitivní a negativní symptomy schizofrenie 106 (PANSS), CGI severely ill. Diagnóza – dezorganizovaná schizofrenie.

Průběh léčení

V rámci klinické studie byl pacientovi nasazen quetiapin. Během jednoho měsíce došlo postupně k mírnému zlepšení stavu, pacient byl klidnější, zmírnila se i produktivní symptomatologie, byl zlepšen kontakt s okolím. Po dalším měsíci došlo k výraznějšímu zlepšení stavu, výraznému zlepšení kontaktu, i když přetrvával autismus, neobvyklý obsah myšlení, myšlení bylo stereotypní s poruchou abstraktního myšlení, vymizela produktivní symptomatologie, CGI moderately ill, PANSS 42.

Od května 1997 pacient začal užívat 300 mg quetiapinu denně, byl v sociální remisi choroby, kdy převládala středně těžká negativní symptomatologie. Produktivní symptomatologie zcela vymizela, pacient je klidný, bez sociálně obtížného chování, jen s lehkým defektem.

Uvedenou dávku quetiapinu užívá nepřetržitě až dosud, bez výkyvů psychického stavu. Hospitalizace sice trvá, ale jen proto, že se jej nepodařilo umístit v domov důchodců a rodina odmítá pacienta přijmout zpět.

Závěr

Pacient byl od propuknutí choroby po 22 let prakticky zcela odkázán na ústavní léčbu pro rezistenci na opakovanou léčbu různými antipsychotiky. Choroba postupně vyústila do defektu.

Léčbou quetiapinem se podařilo dosáhnout úplného vymizení produktivní symptomatologie a obnovení sociální únosnosti u tohoto pacienta. Lze jen spekulovat o osudu podobného pacienta léčeného od počátku choroby adekvátním antipsychotikem.